

stemple niektórych hebrajskonapisowych monet piastowskich za przykłady „średnio-wiecznej romańskiej sztuki żydowskiej”, co należy podkreślić wobec toczącej się obecnie dyskusji, w której stawia się pod znakiem zapytania samo istnienie w tym czasie specyficznie żydowskiej ikonografii. Na zakończenie można jeszcze zauważyć, że lektura tak obiecująco zatytułowanego rozdziału, w którym wątków do dyskusji jest tyle, że można by na ich podstawie napisać osobną książkę, pozostawia pewien niedosyt. Rozumiem jednak, że założona zwartość formy (czy nie przesadna?) wymusiła po części takie rozwiązanie.

Recenzowana publikacja ma być w założeniu katalogiem wystawy numizmatycznej, jednak autorzy odchodzą od klasycznej formy tego typu publikacji (wyszczególnienie każdej eksponowanej monety, podanie jej danych metrologicznych, odczyt legend obu stron itp.). Być może w tym przypadku postępowanie takie uznać można za uzasadnione. Wartość źródłowa katalogu leży zatem *de facto* w dobrych fotografiach rewersów (wyjątkowo także awersów) monet, zaprezentowanych na dwudziestu tablicach. Autorzy pomieścili tu 72 odmiany rewersów denara Bolesława Kędzierzawego typu Str. 51 oraz po dwie odmiany awersów i rewersów typu Str. 55 tegoż władcy, jak również 4 odmiany rewersów denara Władysława Wygnańca typu Str. 42. Prezentację tylko jednej strony monety D. Rozmus i J. Tokaj wsparli argumentem, że ikonografia awersów nie jest związana z postacią świętego. Bezpośrednio rzeczywiście nie, jednak wizerunek władcy jest ważnym elementem w całości przekazu, egzystuje w obrębie określonego programu ikonograficznego, na który składają się obie strony monety i z tego chociażby względu uprawnione byłoby pokazanie również awersów

(nie wspominając już o tym, że wartość książeczki jako źródła ikonograficznego znacznie by wzrosła). Dlatego zdecydowanie zaliczam się do „krytyków takiego podejścia” (sc. eksponowania tylko jednej strony, zwłaszcza w takim wydawnictwie, jak omawiane), ale jednocześnie do „prawdziwych miłośników tematu” (s. 9), który z niecierpliwością oczekuje na kolejne zapowiadane publikacje dotyczące „Skarbu hutnika”.

Witold Garbaczewski

Borys Paszkiewicz, *Brakteaty – pieniądze średniowiecznych Prus*. Wrocław 2009, 487 ss. + 5 map, 13 tablic. Złota Seria Uniwersytetu Wrocławskiego, t. 3, ISSN 0239-6661, ISBN 978-83-229-3022-9.

Publikacja ukazała się w ramach „Złotej Serii”, prestiżowego wyróżnienia, jakim od 2007 r. nagradzane są przez Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego – w drodze konkursu – najlepsze prace autorstwa pracowników tej uczelni. Jest ona najnowszą – od czasów E. Waschinskiego (1934) – syntezą problemu, który przez dziesiątki lat czekał na ponowne, kompleksowe spojrzenie, przewyższając tamtą w dokładności.

Praca obejmuje wstęp, trzy kluczowe rozdziały, podsumowanie wraz z dalszymi postulatami badawczymi, trzy aneksy, wykaz wykorzystanych źródeł i literatury, indeks, mapy oraz 18 tablic odpowiadających poszczególnym rozdziałom. Pomieszczone również zostało streszczenie w języku niemieckim.

W liczącym 30 stron wstępie (podzielonym na pięć części) przedstawił autor cel i zakres pracy – określenie, które monety są produktami mennic krzyżackich, a które nie są zakonne ani nawet nie wykazują